

A NEMZETKÖZI SZABVÁNYOSÍTÁS HELYZETE A TÁJÉKOZTATÁSI-KÖNYVTÁRI TEVÉKENYSÉG TERÜLETÉN

(Beszámoló az ISO/TC 46 ülészakáról; Brüsszel, 1976. május 2–8.)

Vajda Erik beszámolója alapján összeállította Ottovay Lászlóné

Országos Műszaki Könyvtár és Dokumentációs Központ

A hazai tudományos-műszaki tájékoztatási rendszer és a könyvtárügy egésze számára kiemelkedő jelentősége van a jelenlegi és közvetlenül előttünk álló időszakban az információs rendszerekben való részvételnek; a nemzetközi és országon belüli információcsere szervezett megvalósításának, valamint – mindezekről nem függetlenül – az új technológia, főként a számítógépek információs célokra történő alkalmazásának.

A szervezett és – elsősorban – az automatizált információs rendszerek működésének, különösen pedig kölcsönös információcseréjüknek alapvető feltétele a megfelelő szabványok kidolgozása. Mivel pedig az információs rendszerek növekvő mértékben válnak nemzetközivé (esetünkben különös tekintettel a KGST-országok Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszerére, az NTMIR-re), a megfelelő szabványoknak is nemzetközi szabványoknak, vagy azokkal alátámasztott nemzeti szabványoknak kell lenniük.

Ilyen körülmények között mind a hazai tájékoztatási és könyvtárügy, mind pedig a szabványosítás egésze szempontjából igen jelentős a tájékoztatási és könyvtári szabványosítás, különösen a nemzetközi szabványosítás jelenlegi szakasza. A nemzetközi szabványosítás egyben az eredményes hazai szabványosításnak is feltétele.

Az NTMIR létrehozása és üzemeltetése sürgőssé tette a KGST tagországokban, illetve az NTMIR mint rendszer keretében folyó (és részben a KGST egészére is kiható) tájékoztatási-könyvtári szabványosítási munkát. E munka – bár sürgősségéből adódóan nem minden esetben várhatja be a Nemzetközi Szabványosítási Szervezet (International Organization for Standardization = ISO) kereteiben folyó, világméretű nemzetközi szabványosítás végleges eredményeit – csak akkor lehet eredményes, ha a lehető legteljesebb kompatibilitást biztosítja az ISO keretében kidolgozott nemzetközi szabványokkal, hiszen mind az NTMIR, mind a szocialista országok egyenként is aktív információcserét folytatnak (és a jövőben még aktívabb információcserét kell, hogy folytassanak) az NTMIR-en kívüli, világméretű vagy regionális nemzetközi információs rendszerekkel.

Mindezek a körülmények az ISO 46. sz. „Dokumentáció” elnevezésű Műszaki Bizottsága (ISO/TC 46) munkáját általában, Brüsszelben 1976. május 2–8. között megtartott ülését pedig különösen lényegessé teszik számunkra.

A brüsszeli ülésnek speciális jelentőséget adott számos különösen lényeges kérdés (pl. a bibliográfiai leírás alapszabványai, a számítógépes kommunikációs formátum különböző problémái stb.) megvitatása, és az, hogy az előzményekből nyilvánvaló volt: *Brüsszelben fokozott súllyal merül fel a tervezés és a koordináció problémája*, melyet éppen a magyar tagszervezet, a Magyar Szabványügyi Hivatal (MSZH) vetett fel a legutóbbi, Helsinkiben megtartott plenáris ülésen.

Tervezési és koordinációs problémák a nemzetközi szabványosításban

A tájékoztatási-könyvtári szabványosítás bonyolult összetételű kérdéscsoporttal foglalkozik, amely a dokumentumok külső alakjának és adatközlésének – voltképpen inkább a könyvkiadás területére tartozó – szabványosításától kezdve, a szorosabban vett tájékoztatási-könyvtári szabványosítási kérdéseken (pl. bibliográfiai leírás) keresztül, egészen a számítógépes adatfeldolgozás alkalmazásának különféle szabványaiig terjed és közben olyan – igen széles felhasználói körben jelentőséggel bíró – kérdéseket is érint, mint az információcsereben használható különböző kódok és rövidítések, az átírás (transzliteráció), valamint a betűrendbe sorolás szabályai stb.

E bonyolult kérdéskomplexum már önmagában is arra vezet, hogy a nemzetközi szabványosítás szervezete is bonyolult. Hogy ez mennyire így van, azt az ISO/TC 46-nak a tájékoztatási-könyvtári szabványosítás feladatköréhez többé-kevésbé igazodó „szervezete” (albizottságainak és munkacsoportjainak köre) is mutatja (lásd a jelen beszámolóban az albizottságokról és munkacsoportokról szóló részét).

Ehhez járul még, hogy a nemzetközi szabványosításban (illetve annak előkészítésében) még számos más nemzetközi szakmai szervezet is részt vesz. E tekintetben elég, ha az *Unesco*-ra (a teauruszok készítésére vonatkozó szabvány, a könyvtári statisztikai szabvány stb. első változatának és a géppel olvasható bibliográfiai hivatkozások nemzetközi kézikönyvének kidolgozójára), vagy a *Könyvtári Egyesületek Nemzetközi Szövetségére*, az *IFLA*-ra (a bibliográfiai leírás nemzetközi szabályzatainak kidolgozójára) hivatkozunk.

A tájékoztatási intézmények, az információs rendszerek és – végső soron – az információfelhasználók részéről egyre növekvő számban és egyre nagyobb sürgősséggel merülnek fel a nemzetközi szabványok iránti igények. Ehhez a nemzetközi szabványosítás említett, bonyolult szervezete nyilván csak akkor tud alkalmazkodni, ha munkáját megfelelően megtervezik és a különböző egységek munkájában átgondolt, ésszerű koordináció érvényesül. Ezt szolgálta a Helsinkiben, a már említett magyar javaslat alapján hozott határozat is, amely felhívta az ISO/TC 46 titkárságát, hogy gondoskodjék a különböző albizottságok, munkacsoportok közötti jobb kölcsönös tájékoztatásról, ezek munkájának összehangolásáról és vizsgálja meg, hogy milyen módon lehetne az ISO/TC 46 tevékenységét tervezni, illetve tervszerűvé tenni.

Az említett határozat alapján – nem hivatalosan – létrehozták az ISO/TC 46-nak az információs rendszerek nemzetközi szabványosítási igényeinek tanulmányozására hivatott 8. sz. munkacsoportját (WG 8), továbbá a helsinki és brüsszeli ülésszak között egy ízben, majd Brüsszelben ismételt koordinációs ülésre hívták össze az albizottságok és munkacsoportok vezetőit.

A brüsszeli ülésen az említett koordinációs, tervezési és irányítási kérdésekkel foglalkozott a WG 8 ülése, a koordinációs ülés és a plenáris ülés jelentős része is. A WG 8 ülése megfogalmazta és a koordinációs ülés útján a plenáris ülés elé terjesztette a következő javaslatot:

„1. Meg kell határozni, hogy a gépesített információcsere-rendszereknek milyen szabványokra, illetve más szabvány jellegű dokumentumokra van szüksége.

2. Össze kell vetni ezeket a követelményeket a létező szabványokkal és a különféle nemzetközi szervezetekben kidolgozás alatt álló szabvány jellegű dokumentumokkal.

3. Meg kell határozni a TC 46 eredményeivel és tevékenységével nem, vagy csak részben „lefedett”, a fentiek szerinti igényekkel kapcsolatos követelményeket és megfelelő intézkedéseket, valamint kapcsolatrendszerrel kell javasolni.

4. A 3. szerinti eredményeket az ISO/TC 46 Titkárságához kell eljuttatni, hogy az ezeket új szabványosítási munkákra tett javaslat formájában körözze.

E munkaprogram megvalósítására megfelelő testületet kell találni.”

A javaslatban foglaltak megvalósítása jelentősen előmozdítaná a nemzetközi szabványosítás tervszerűségét; reális lehetőséget adna távlati és középtávú tervek kidolgozására. Ezek ismeretében a nemzeti, a regionális nemzetközi és a más nemzetközi szervezetekben folyó világméretű nemzetközi szabványosítás alkalmazkodhatna az ISO/TC 46 keretében folyó munkához, illetve azt elősegíthetné és nem merülnének fel azok a gyakori ellentmondások, amelyek az eddigiekben sokszor fordultak elő éppen a nemzeti és regionális igények sürgőssége miatt (pl. olyan transliterációs szabványok elfogadása, amelyek a csupán később elfogadott nemzetközi szabvánnyal ellentmondásba kerültek – így Magyarországon is).

A tervszerűséghez azonban az is szükséges, hogy az ISO/TC 46 munkájának irányításában is érvényesüljenek ezek a szempontok. Ezért a koordinációs ülés javaslatot tett az ISO/TC 46 Irányító Bizottságának (Steering Committee) létrehozására. A plenáris ülés elfogadta az Irányító Bizottság létesítéséről hozott határozatot. Tagjaiul az első időszakra (mintegy három év) az alábbi országok tagszervezeteinek kijelölendő képviselőit választották meg: Franciaország, Svédország, NSZK, Magyarország, Nagy-Britannia, Egyesült Államok. Tanácskozási joggal megválasztották még a következő nemzetközi szervezetek képviselőit: Unesco, IFLA, FID, ICSU/AB (International Council of Scientific Unions – Abstracting Board = Tudományos Egyesületek Nemzetközi Tanácsa – Referálási Bizottság), a legnagyobb referáló szolgálatok, pl. *Chemical Abstracts*, *Science Abstracts*, *Referativnij Zsurnal*, *Bulletin Signalétique* stb. nemzetközi testülete). Az Irányító Bizottság feladatkörét az alábbiak szerint foglalták össze:

„Az ISO/TC Irányító Bizottsága tervezi, koordinálja, prioritások tekintetében rangsorolja és értékeli a TC 46 keretében végzett munkát, és biztosítja, hogy megfelelő kapcsolatok álljanak fenn a vonatkozó területen működő más nemzetközi szervezetekkel.”

Az Irányító Bizottság működése előreláthatólag már 1976-ban megindul.

Albizottságok ülései

ISO/TC 46/SC 1 – Dokumentumok reprodukálása

A reprográfia és mindenekelőtt a mikrofilmezés szabványosításával foglalkozó albizottság nem tartott Brüsszelben ülést, csupán jelentést terjesztett elő.

ISO/TC 46/SC 2 – Írott nyelvek konverziója (átírása)

Kidolgozták az Írások konverziójának alapelvei c. dokumentumot. Ennek célja az, hogy körözése, jóváhagyása, majd közzététele után pótolja a jelenlegi transzli-

terációs szabványok bevezetőiben csak vázlatosan közölt alapelveket, és így egységes szempontokat adjon mindenemű transliterációs szabvány kidolgozásához.

Elhatározták, hogy tanulmányt kell készíteni a *diakritikus jeleknek* a transliterációban történő alkalmazásáról, ami különösen a gépi adatfeldolgozás szempontjai miatt lényeges.

Ezután a transliterációt szabályozó korábbi nemzetközi szabványajánlások átdolgozott szövegeinek nemzetközi szabványokként való elfogadásáról tárgyaltak. A *cirill írást használó szláv nyelvek írásának latin betűs írásra történő transliterációjával* foglalkozó ISO/DIS 9 szabványtervezetet a tagszervezetek többsége az ülést megelőző írásbeli szavazás során jelenlegi formájában nem fogadta el. A szocialista országokban megvitatás alatt álló szabványtervezet lényegében az ISO/DIS 9-re épül; ezért a magyar küldöttség kérte, hogy a negatív eredményt hozott szavazást követő átdolgozás során minél kisebb változtatást hajtsanak végre.

Az albizottság megtárgyalta továbbá az *arab, görög, héber, japán és a cirill írást használó nem szláv nyelvek írásának latin ábécére történő átírásával* kapcsolatos nemzetközi szabványtervezetek helyzetét. E szabványtervezetekhez is különböző súlyú észrevételeket tettek a tagszervezetek a szavazás során. Kisebb-nagyobb mértékű átdolgozások után remény van rá, hogy 1977-ben ezek a legfontosabb átírási szabványok módosított formájukban megjelenhetnek.

Az albizottság meggondolás tárgyává teszi és a közeljövőben megvitatja, hogy nem lenne-e célszerű külön, *állandó munkacsoportok* létrehozása a japán, cirill, héber, illetve arab íráskor transliterációs szabványainak kidolgozására, illetve gondozására.

ISO/TC 46/SC 3 – Az információ és dokumentáció terminológiája

Az albizottság befejezte az információ és dokumentáció nemzetközi szabványként megjelenő terminológiai szótára *1. fejezetének (A dokumentáció és információ alapfogalmai és határterületei)* szerkesztését és azt szavazásra való körözés végett megküldte az ISO Főtitkárságának.

Ezenkívül befejezték Brüsszelben a 3. fejezet egyes részeinek (dokumentumok beszerzése és adatok gyűjtése; katalogizálás; dokumentumok azonosítása) megvitatását, a kifejezésekhez és meghatározásaikhoz beérkezett észrevételek egyeztetését. A 3. fejezettel kapcsolatban végzett munkák folytatódnak, mindenekelőtt a dokumentumok tartalmi feldolgozása (referálás stb.), valamint az információkeresés és információkereső nyelvek szakkifejezéseit és azok meghatározásait tartalmazó alfejezetek kidolgozásával, illetve egyeztetésével. Az SC 3 koordinálja az *audio-vizuális* tájékoztatás más keretek között megindult terminológiai munkáját is.

ISO/TC 46/SC 4 – Az információ és dokumentáció gépesítése

Az albizottság munkacsoportjainak ülései során

megvitaták a *kibővített latin, cirill és görög ábécé számítógépi jelkészleteit* tartalmazó szabványjavaslatokat és egyeztettek az ezekkel kapcsolatban beérkezett észrevételeket, majd elhatározták, hogy e javaslatokat megküldik az ISO Főtitkárságának nemzetközi szabványtervezetként szavazásra történő körözés végett. Az afrikai íráskor, a matematikai jelölések, valamint a speciális bibliográfiai jelek jelkészleteit tartalmazó javaslatokat különböző mélységű további átdolgozásnak és kiegészítésnek vetik alá (*1. munkacsoport*):

a *géppel olvasható bibliográfiai leírás elemeinek „tartalmi megjelölésével”* (hívójelek stb.) kapcsolatos további munkák alapjául az IFLA keretében készülő nemzetközi kommunikációs formátumot, az ún. „UNIMARC”-ot fogadták el. Ennek az alapjában helyes határozatnak kétségtelen hibája az, hogy az UNIMARC – ami elsősorban a nemzeti bibliográfiák céljaira készül – számos olyan dokumentumtípusra nem terjed ki, amelyek bibliográfiai leírásának géppel olvasható formában való cseréje a dokumentáció és az információ szempontjából igen jelentős; ezért a későbbiekben minden bizonnal bővítésre és egyeztetésre szorul majd az így kidolgozott nemzetközi szabványtervezet (*2. munkacsoport*);

megvitaták a *bibliográfiai besorolásra* (betűrendbe sorolásra stb.) vonatkozóan kidolgozott, az angol tagszervezet által előterjesztett javaslatot és ezt az üléstörök során tökéletesítették. A módosított javaslatot hozzászólásra ismételtelen körözni fogják (*3. munkacsoport*);

megvitaták a *mágnesszalagos információcsere-formátum* (ISO 2709) revíziójának egyes kérdéseit és elhatározták a revideált változat kidolgozását. A revízió számos javasolt szempontja közül elfogadták azt, hogy lehetővé kell tenni a bibliográfiai adat-rekordok ún. mutatójában további adatok elhelyezését (pl. az azonos hosszúságú és nem terjedelmes adatelemek értékének magában a mutatóban való feljegyzését). Ez közeledést jelent az NTMIR keretében jelenleg érvényben lévő, hasonló normatív-műszaki előírás elveihez. További revíziós elvek jóváhagyásáról a későbbiekben döntenek, nagy felhasználó szervezetekkel történt konzultáció után (*4. munkacsoport*).

Az albizottság plenáris ülésén a munkacsoportok határozatait hagyták jóvá és különféle adminisztratív intézkedéseket tettek a munka meggyorsítása és szervezetesebbé tétele érdekében.

Munkacsoportok ülései

(A munkacsoportok sorszámozása azért nem folyamatos, mert korábban a WG 3, ill. a WG 4 alakult át SC 3-má, ill. SC 4-gyé.)

ISO/TC 46/WG 1 – Dokumentumok számozása

A munkacsoport ülésén határozat született arra nézve, hogy felfüggesztik a *hang- és képrögzítések nemzetközi szabványos számozásával*, illetve kódolásával (ISRN, ISRC) kapcsolatos munkálatokat. Feltételezhetően célszerűbb lesz – a munkacsoport eddigi tapasztalatai alapján – az ISBN kiterjesztése ezekre a dokumentumokra, mint önálló számrendszerek kidolgozása. E kérdés azonban még nem eldöntött, akárcsak más speciális dokumentumok (pl. térképek) számozási rendszerének kérdése sem. E tekintetben döntés előreláthatólag annak a javaslatnak megvitatása kapcsán születik majd, melyet az egyesült államokbeli tagszervezet nyújtott be „*A bibliográfiai közösség céljaira szolgáló azonosító kódok kialakítása*” címmel.

Felhívták a figyelmet arra, hogy az időszaki kiadványok nemzetközi adatnyilvántartó rendszerének (ISDS) működése révén az *időszaki kiadványok ISSN-számai* az egész világon alkalmazhatók. Ezért a nemzetközi szabványosításnak e rendszert kell támogatnia bármilyen más, az időszaki kiadványok kódolására használatos rendszerrel szemben.

A munkacsoport tervbe vette olyan szabványok kidolgozását, amelyek könyvtárak, könyvtári olvasók (használók) illetve könyvkereskedelmi egységek *géppel olvasható azonosító kódjainak* egységesítésére irányulnak. Ezzel kapcsolatban konzultálnak az ISO más érdekelt egységeivel.

ISO/TC 46/WG 2 – Országok nevének kódjai

A csoport előzetesen elfogadta és szavazásra körözi az *országok számkódjainak* rendszerét. A számkódokat – háromjegyű, ugrószám jellegű kódok – az ENSZ Statisztikai Hivatalától vették át. A számkóddal ellátott országok és területek névsora megegyezik az ISO 3166 szabvány szerint két- és hárombetűs betűkóddal ellátott országok és területek névsorával. Itt jegyzendő meg, hogy az ISO 3166 szabvány szerinti, valamint két- és hárombetűs cirill betűkódokat tartalmazó KGST-szabvány már megjelent, és a magyar szabvány rövidesen megjelenik.

A munkacsoport beszámolót hallgatott meg az ISO 3166 naprakészen tartását végző iroda létrehozásáról és működéséről. Az iroda működése kapcsán szükségessé váló kiegészítések és módosítások mellett elhatározták a szabvány kiegészítését olyan rendelkezésekkel, amelyek meghatározzák a szabvány használói által *egyéni célokra alkalmazni kívánt kódok* betű-, ill. számtartományait.

Jelentős eredményként számoltak be arról, hogy a *WIPO (World Industrial Property Organization = Iparjogvédelmi Világszervezet)*, amely a szabadalmi tájékoztatás területén kiemelkedő jelentőségű, 9 kód kivételével elfogadta az ISO 3166 használatát, azzal a kikötéssel,

hogy az ISO a teljes összhang biztosításáig a maga részéről nem használja fel a WIPO által továbbra is használt 9 eltérő kódot.

A munkacsoport soron következő feladatként elhatározta, hogy megvizsgálja a nemzeti tagok és nemzetközi szervezetek igényét olyan szabványos kódrendszer iránt, amely a *nemzetközi szervezetek és nemzetek feletti (pl. regionális) csoportosulások* kódolt megjelölésére lenne alkalmas. Ezzel összefüggésben felmerült a munkacsoport nevének és működési területének megváltoztatása is.

ISO/TC 46/WG 5 – Tezauruszok készítésének szabályai

A munkacsoport által jelenleg gondozott témák: a *többnyelvű tezauruszok készítésének szabályai* és az *indexelési szabályok*. Mindkét témakörben felkért szakértők készítettek szabványjavaslatokat. E javaslatokat az ülés szakorán megvitták és egyeztettek beérkezett észrevételekkel, illetve párhuzamos vagy kiegészítő javaslatokkal. Meghatározták a további teendőket, de végleges, szavazásra kiküldhető dokumentum a brüsszeli ülés során sem készült egyik munkaterületen sem; csupán 1977-re várható.

A plenáris ülés nyomatékosan felkérte a munkacsoportot, hogy gyorsítsa meg e nemzetközileg igen jelentős szabványok előkészítő munkálatait.

ISO/TC 46/WG 6 – Bibliográfiai leírás

A munkacsoport ülésének legfontosabb eredményeként elhatározták, hogy a *monografikus kiadványok* Nemzetközi Szabványos Bibliográfiai Leírásával kapcsolatban készült, az IFLA megfelelő nemzetközi szabályzatának rövidített változatát tartalmazó javaslatot (*Outline ISBD/M/*) a beérkezett észrevételek alapján végső formában kialakítva, nemzetközi szabványtervezetként, szavazásra körözik.

A munkacsoport foglalkozott a *bibliográfiai hivatkozás* nemzetközi szabványának revíziójával. Miután ennek még számos kérdése tisztázatlan, úgy határoztak, hogy összehasonlító táblázat készítése, majd körözése után kidolgozzák a szabványjavaslat új szövegét. Az ülés szak résztvevői e feladatot rendkívül sürgősnek találták. A bibliográfiai leírásnak az IFLA keretében készült és készülő szabályzatai (ISBD-k) ugyanis az ISO által nemzetközi szabványként történő elfogadásuk után sem oldják meg önmagukban a bibliográfiai leírás szabványosításának problémáit, mivel nem rendelkeznek az ISBD-k különböző gyakorlati célokra (hivatkozás, dokumentációs leírás, katalogizálás) történő alkalmazásáról. Az első és a nemzeti szabványosítás szempontjából is jelentős ilyen szabvány az ISO 690 számú „*Bibliográfiai hivatkozások. Lényeges, illetve kiegészítő elemek*” című szab-

vány revideált változata lenne, amely az előbbieket értelmében az ISBD-ken épül fel, de azok alkalmazására sajátos, illetve kiegészítő előírásokat tartalmaz.

A mikrofilmek fejrészében elhelyezett bibliográfiai adatok szabványjavaslatával kapcsolatban a munkacsoport további észrevételeket vár.

ISO/TC 46/WG 7 – Kiadványok közreadási formája

Megtárgyalták a folyóiratcikkek közreadási formájával kapcsolatos javaslatot és az azzal kapcsolatos észrevételeket. A helyszínen kidolgozták az alábbiakban még említendő, a dokumentumokon feltüntetendő bibliográfiai azonosító adatokat tartalmazó mező tárgyában készült szabványjavaslat kiegészített és módosított formáját.

A további munkaprogram középpontjában, a fenti témák mellett, a kiadványok gerincén elhelyezett cím- adatok szabványosítása, a referátumok külső alakjának szabályait összefoglaló ISO 214 revíziója és a kutatási jelentések alakításait meghatározó szabványtervezet egyes más, ISO-szervezetek által kiadott, a tárgyra vonatkozó szabványokkal való összehasonlítása áll. A WG 7 egyébként, igen sokrétű, állandó jellegű feladatára való tekintettel, kérte albizottsággá való átalakítását.

A WG 6 és a WG 7 – a magyar kiküldött elnökletével – együttes (koordinációs) ülést is tartott. Ennek leglényegesebb tárgya a kiadványokon közölt bibliográfiai adatok és a bibliográfiai hivatkozás (bibliográfiai leírás,

címleírás) egyeztetése volt. Ez a probléma azért merült fel, mert az időszaki kiadványok címszegélyére vonatkozó nemzetközi szabványajánlás, az ISO/R 30 revízió alatt áll, és ennek keretében hatályát ki kellene terjeszteni, a közölt adatok körét és közlésmódját pedig úgy kellene szabályozni, hogy azok mindenfajta dokumentum minden bibliográfiai szintjén lehetővé tegyék az azonosítást. Elsősorban a reprográfia terjedése miatt igen jelentőssé vált, hogy a különféle dokumentumok és – különösen – a dokumentumrészek másolása esetén is megtalálhatók legyenek a másolaton azok a bibliográfiai adatok, amelyek az illető dokumentum azonosítását lehetővé teszik. Ezeknek az adatoknak egyértelmű közlése a dokumentumokban egyben nagymértékben megkönnyítené a bibliográfiai leírások összeállítását is.

Az e célra szolgáló bibliográfiai azonosítási mezővel (BIBLID) kapcsolatos, elveiben elfogadott svéd javaslat bibliográfiai azonosítási mező jelenlétét írja elő a kiadvány minden olyan részén, amelynek azonosítása a gyakorlatban előfordulhat.

Az együttes ülésen elhatározták, hogy a BIBLID-re vonatkozó további javaslatokat – a bibliográfiai leírás szabályaival való kölcsönös egyeztetés végett – körözni fogják mindkét munkacsoport tagsága körében.

* * *

Az ISO/TC 46 előreláthatólag 1977 őszén Párizsban tartja következő plenáris ülését. A nemzetközi szabványosítás lényegesebb híreiről addig is tájékoztatni fogjuk olvasóinkat.

VAJDA E. – OTTOVAY L.-né: A nemzetközi szabványosítás helyzete a tájékoztatói-könyvtári tevékenység területén

Beszámoló az ISO/TC 46-nak 1976. május 2–8. között Brüsszelben megtartott üléséről. A cikk külön foglalkozik a TC 46 keretében felmerült tervezési és koordinációs problémákkal, valamint azok megoldása érdekében a brüsszeli ülésen elhatározott intézkedésekkel, majd a TC 46 albizottságai és munkacsoportjai szerinti tagolásban ismerteti a különféle nemzetközi szabványok kidolgozása terén végzett munkát, a brüsszeli határozatokat és az azok értelmében a továbbiakban végzendő munkálatokat.

* * *

VAJDA, E. – Mrs. OTTOVAY, H.: The state of international standardization in the field of information-library activities

The report on the ISO/TC 46 meeting (held from 2 to 8 May 1976 in Brussels) deals separately with the planning and co-ordinating problems that emerged in the frames of TC 46 and with the decisions made in Brussels in order to solve these problems. A survey of the on-going works on international standard, as well as the resolutions on the further work is presented according to the subcommittees and working groups of TC 46.

* * *

ВАЙДА, Э. — ОТТОВАЙ, Л.: Настоящее положение международной стандартизации по информационной и библиотечной деятельности

VAJDA, E. – Frau OTTOVAY, H.: Der Stand der internationalen Normung auf dem Gebiet der Information und der Bibliotheken

Отчет о заседании ISO/TC 46, проведенном 2-8 мая 1976г. в Брюсселе. Статья занимается проблемами по планированию и координации, возникающимися в рамках TC 46, и принятыми на заседании мероприятиями по их разрешению. Текущие работы по разработке международных стандартов, а также решения о дальнейших заданиях представлены по подкомиссиям и рабочим группам TC 46.

Es wird über die vom 2. bis 8. Mai 1976 in Brüssel stattgefundene Tagung von ISO/TC 46 berichtet. Die im Rahmen von TC 46 behandelten Planungs- und Koordinierungsprobleme, sowie die zu ihrer Lösung auf der Brüsseler Tagung beschlossenen Massnahmen werden eingehend erörtert. Die Lage der Ausarbeitung verschiedener internationalen Normen, sowie die Beschlüsse über den weiteren Aufgaben sind gemäss den TC 46 Subkomitees und Arbeitsgruppen gegliedert dargelegt.

MEGJELENT

**Kiegészítések és módosítások az
Egyetemes Tizedes Osztályozáshoz**

9. sorozat 1. szám
és
9. sorozat 2. szám

As 1975-76. években közzétett és 1976. március 31-ig
érvényessé vált javaslatok

FID 428/9:1 és 428/9:2

Kiegészítések és módosítások az ETO-hoz

Az ETO a tudomány és technika haladását követve maga is állandóan fejlődik, változik. Folyamatos korszerűsítéséről nemzetközi együttműködés keretében a FID gondoskodik, a tagországaiban működő bizottságok munkája nyomán létrejövő módosításokat pedig 1949 óta az *Extensions and Corrections to the UDC* c. sorozat korábban félevenként, 1975-től évenként megjelenő kötetekben adja közre. E kötetek teljes fordításait az OMKDK adja ki, *Kiegészítések és módosítások az Egyetemes Tizedes Osztályozáshoz* címmel. A már néhány hónappal az eredeti kötetek beérkezése után megjelenő *Kiegészítések és módosítások*. . . kötetei lehetővé teszik könyvtárosaink számára, hogy az ETO legfrissebb változásait nyomon követhessék, illetve gyakorlati munkájuk

során alkalmazhassák. Ezek a kötetek képezik alapját a korábban már szabványként megjelent ETO teljes kiadások korszerűsítésének újraszerkesztésének is.

Az 1975-ben és 1976 első negyedében közzétett és 1976. március 31-ig érvényessé vált javaslatokat tartalmazó *Kiegészítések és módosítások az ETO-hoz* 9. sorozatának 1. és 2. kötete a közelmúltban jelent meg. A sok és lényeges módosítást tartalmazó 9:1 kötetet a FID meglehetősen nagy késéssel jelentette meg, míg a viszonylag kevés változtatással kiegészített 2. kötet megjelenését előre hozta. Ezért kézenfekvő megoldásként kínálkozott a két kötet egybe-szerkesztése, ami egyúttal a könnyebb kezelhetőséget is szolgálja. A 3. – kumulált – kötet 1977-ben fog megjelenni.

A számos szakban bekövetkezett kisebb-nagyobb változások mellett a 9:1 és 9:2 kötet az alábbi osztályokban tartalmaz nagyobb arányú módosításokat (törléseket és új fogalmak és jelzeteik beiktatását):

- (0) Formai közös alosztások (segéd táblázatok)
- .00 Szempont szerinti alosztások (segéd táblázatok)
- 303 Társadalomtudományi módszerek
- 33 Közgazdaság
- 36 Szociális gondoskodás
- 38 Kereskedelem, közlekedés (az egész osztály törölve)
- 51 Matematika
- 52 Csillagászat
- 624 Építőmérnöki tudományok
- 64 Háztartás
- 677 Textilipar
- 69 Építőipar
- 796 Sport

A *Kiegészítések és módosítások az Egyetemes Tizedes Osztályozáshoz* 9. sorozata az OMKDK Kereskedelmi Igazgatóságán (1428 Budapest, Pf. 12.) rendelhető meg. A teljes sorozat ára 710 Ft.